

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 02385

RABTSHIK

Sholem Aleichem

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

שלום-עליכם ביבליאטעק

פאר גרונים און קליין

ראַבטשיק

שלום-עליכם פאָלקס-פאָנד אויסגאַבע

ניו יאָרק, 1918

Copyright, 1918, by Olga Rabinowitz (Sholom-Aleichem), New York

ראבטשיק

(א אידישער הונד).

א.

ראבטשיק איז געווען א הונד א וויסער מיט פלעקען, נישט קיין גרויסער, א מיטעלמעסיגער, א שטילער, נישט קיין אנהאפער. ער האָט פיינט געהאַט, ווי אַנדערע, אַנפאַלען אויף יענעם פון הינד טען, אַפרייסען אַ פּאַלע אָדער אַ בים טהון אין דער ליטקע. ער איז געווען צופריעדען אַבי יענער זאָל איהם ניט טשעפען. אדרבה, איהם האָט דעקוטשעט יעדער, ווער עס האָט געהאַט גאָט אין האַרצען. געבען ראבטשיקען אַ זעץ מיט אַ שטעקען פון הינטען, אָדער דערלאַנגען איהם מיט'ן אַבצאָס אין זייט אַרײן, אָדער וואָר-פען איהם אַ שטיינדעל אין קאַפּ אַרײן, אָדער אויסגיסען אויף איהם אַ פּאַמעניצע — דאָס איז געווען ביי יעדען אַ שפּיעלכעל, כמעט אַ מצוה.

און ראבטשיק, אַז ער האָט בעקומען אַ קלאָפּ, האָט ער זיך ניט אַנידערגעשטעלט, ווי אַנדערע הינד, אויס'טענה'ען זיך, אויס'האָוקען זיך, בעווייזען די צייהן; ניין, ראבטשיק פלעגט זיך ביי אימליכען קלאָפּ אַיינבויען כמעט ביז דער ערד מיט אַ קוויטש: אי — אי! און אַנטלויפען מיט אַיין אַראָפּגעלאָזטען ווידעל, זיך בעהאַלטען אין אַ ווינקעלע, פערטיעפען זיך אין געדאַנקען און האַ-פען פליענען.

ב.

ווער איז געווען ראַבטשיק? פון וואַנען האָט ער זיך גענומען?
דאָס איז שווער צו וויסען. עס קאָן זיין, אז ער איז פּערבליבען אין
הויף נאָך פּונ'ם אַלטען פּריץ. מעגליך, אז ער איז פּערבלאַנזעט
געוואָרען. פּערלאָרען זיין בעל־הבית און צוגעשטאַנען צום נייעם
בעל־הבית און פּערבליבען אויף תּמיד.

עס מאַכט זיך אַמאָל, איהר שפּאַציערט אויף דער נאַס, לויפט
אייד נאָך אַ פּריבלאָודנע הינטעל פּיס־טריט. „וואָס איז דאָס פאַר
אַ פּריטשעפע?“ — טראַכט איהר זיך און הויבט אויף די האַנד
אויפ'ן הינטעל: „פּשאָל וואָן!“ דאָס הינטעל בלייבט שטעהן,
בויגט זיך אויס, ווי אַ מענש, בשעת מע וויל איהם געבען אַ פּאַטש.
און לויפט אייד נאָך ווייטער. איהר בויגט זיך אָן צו דער ערד,
איהר טהוט אַ מאַך מיט דער האַנד, כלומרשט וואַרפט איהר דעם
אַ שטיינדעל. עס העלפט נישט. איהר בלייבט שטעהן און קוקט
אויפ'ן הינטעל; דאָס הינטעל בלייבט שטעהן און קוקט אויף אייד;
איהר קוקט זיך איינס דאָס אַנדערע אין די אויגען אַרײַן אָהן ווער־
טער. איהר טהוט אַ שפּיי און לאָזט זיך געהן — דאָס הינטעל לויפט
אייד נאָך. איהר געהט אַרויס פון די כלים, איהר האַפט אַ שטער
קען און צעלאָזט זיך אויף דעם מיט כּעס. פּאַלט דאָס הינטעל אויף
אַיין עצה: ציהט זיך אויס אויף דער ערד מיט די פּיסלעך אַרויף.
ציטערט און קוקט אייד גלייך אין די אויגען אַרײַן, ווי איינער רעדט:
„נאָ! ווילסט מיר שלאָגען? — שלאָג!“...

אַט פון דעם מין הינד איז געווען אונזער ראַבטשיק.

ג.

ראַבטשיק איז געווען אַ הונד ניט קיין נאַשער. אין שטוב האָט
געמעגט ליגען נאָלד, האָט ער זיך ניט צוגעריהרט. ראַבטשיק האָט
געוואוסט, אז דאָס וואָס אונטער'ן טיש געהער צו איהם, און וויי־
טער אַזי ניט זיין עסק.

אין דער יוגענד, זאגט מען, איז ער אפילו יא געווען א שטיקעל
 חברה־מאן. ער האָט איינמאָל געפרובט אומגעהרען, אַפנים, אוועק־
 שלעפּען פונ'ם זאָלץ־ברעטעל אַ פיסעל פון אַ גאַנז. האָט דערזעהען
 ברײנע די קעכין, א אירינע מיט שוואַרצע וואַנציס, און האָט גע־
 מאַכט אַ געשרײ: אַיזיק! אַיזיק! איז געקומען צו לויפּען אַיִר־
 זיק, סאַמע אין דער מינוט, וואָס ראַבטשיק האָט געוואָלט דורכ־
 לויפּען מיט'ן גענוענעם פיסעל; האָט איהם אַיזיק צוגעקוועטשט
 מיט דער טהיר אַזוי, אַז האַלב ראַבטשיק איז געבליבען פון איין
 זייט טהיר, און די אנדערע האַלב פון יענער זייט, און מע האָט זיך
 מיט איהם גוט אָפּגערעכענט: פון איין זייט האָט איהם געשלאָג־
 גען אַיזיק איבער'ן קאַפּ מיט אַ שטעקען, און פון דער אנדערער
 זייט — ברײנע מיט אַ שײט־האַלץ און האָט ניט אויפּגעהערט צו
 שרייען בשעת מעשה: „אַיזיק! אַיזיק!“

פון דעמאָלט אָן איז איהם פערבליבען אַ זכר: אַז מען איז צו־
 געגאַנגען צו איהם און אַ זאָג געטהאָן גלייך אין פנים אַריין „אַיִר־
 זיק!“ — פלעגט ער אַנטלויפּען וואו דער שוואַרצער פּעפּער וואַכסט.

ד.

מעהר פון אַלע איז איהם דערנאַנגען די יאָהרען פאַראַסקע; די
 פאַראַסקע, וואָס האָט אונז געוואַשען גרעט, געשמירט די שטוב און
 געמאַלקען די כהמה.

וואָס האָט זי געהאַט צו ראַבטשיקען — איז שווער צו פער־
 שטעהן; ער פלעגט איהר תמיד זיין גרויס אין די אויגען, און ווען
 זי פלעגט איהם דערזעהען, פלעגט זי ווערען אָנגעצונדען: „שאַב
 טובי חוואַראַבא, סאָבאַקא נעווירנאַ!“... און ווי אויף־צו־להכעיס,
 פלעגט ראַבטשיק ליעב האַבען דוקא פּלאַנטען זיך איהר פאַר די
 פיס.

כײ דער אַרבייט פלעגט זיך פאַראַסקע אין איהם נוקם זיין, ווי
 מיר אין המנ'ען: האָט זי געוואַשען גרעט, פלעגט זי איהם אָפּגי־
 מען מיט אַ קאַלט שפּעל וואַסער; ראַבטשיק האָט פיינט געהאַט

אזא באַר, פלעגט ער זיך נאָכדעם דאַרפֿען לאַנג אָפּטרייסלען. האָט זי געשמירט די שטוב, פלעגט זי איהם פערפליאַסקען דאָס פנים מיט ווייסען לעהם, ער זאָל זיך נאָכדעם בעלעקען אַ שעה כסדר. האָט זי געמאָלקען די בהמה, פלעגט זי איהם מכבד זיין מיט אַ שייט־האַלץ איבער די פיס. ראַבטשיק האָט זיך אויסגעלערענט שפּרינגען; אַז ס'איז געפּלויגען אַ שייט האַלץ, פלעגט ער קונציג איבערשפּרינגען איבער דעם, ווי אַ מוזיק.

איינמאָל האָט ער פון אזאַ כיבוד געהאַפּט אַ מיאוסען פּסק; פאַראַסקע האָט איהם געוואָרפֿען אַ שייט־האַלץ און געטראַפֿען אין דעם פּעדערשטען פּוס, האָט ראַבטשיק זיך צעשריגען ניט מיט זיין קול, נאָר מיט אַ מאַדנעם קוויטש: אַי־אַי־אַי־אַי־אַי! מען איז זיך צענויפגעלאָפֿען פּונ'ם גאַנצען הויף. ראַבטשיק האָט דערזעהען מענשען, האָט ער זיך אָנגעהויבען פּעסטען, בעוויזען איטליכען דאָס איבערגעבראַכענע פּיסעל, ווי איינער רעדט: „נאַט, זעהט, וואָס זי האָט מיר געטהאָן, פאַראַסקע!“ ... ראַבטשיק האָט געמיינט, אַז מע וועט זיך מסתמא אָננעמען זיין קרוידע, און פאַראַסקען וועט מען געוויס קעפֿען פאַר אזאַ מעשה.

צום סוף איז גאָר צווישען עולם געוואָרען אַ געלעכטער; כּריי־נע מיט די וואַנציס איז אַרויסגעפּלויגען פון קיך מיט אַ פּאָלאָניק און האָט זיך אַ שמיר געטהאָן איבער דער נאָז פון אונטען אַרויף מיט'ן נאַקעטען עלענבויגען: „איבערגעבראַכען דעם שלים־מזל אַ פּוס? זעהר רעכט!“ ... אויך די קונדסים, די ווייסע־חברה־ניקעס, זענען זיך צענויפגעלאָפֿען און האָבען גענומען שרייען אויף ראַבטשיק קען און פייפֿען. איז אָנגעקומען פאַראַסקע און האָט איהם צורעכט געמאַכט דאָס מזל: זי האָט איהם אָפּגעגאַסען מיט אַ קריגעל זודיג וואַסער. האָט ראַבטשיק אויפגעהויבען אַ גוואַלד מיט אַ קוויטשע־ריי: אַי־אַי־אַי! אַי־אַי־אַי! ... בשעת מעשה געשפּרונגען און גע־דרעהט זיך, געביסען זיך אַליין דעם וויידעל און ניט אויפגעהערט צו גוואַלדעווען מיט אַזעלכע קולות, אַז צווישען די ווייסע־חברה־ניקעס איז דאָס געלעכטער געוואָרען נאָך גרעסער. מע האָט דער־

זעהען ראבטשיקען טאנצען אויף דריי פיס, האָט מען אויסגע'במל'ט אַלע בייזע חלומות אויף זיין קאָפּ און געשענקט איהם אַ פּאָר גוטע שטעקענס. ראבטשיק האָט זיך געלאָזט לויפען מיט אַ קוויטש, גע'קוליעט זיך און געקאָטשעט איבער דער ערד, און ווייסע-חברה'ני-קעס זענען איהם נאָכגעלאָפען מיט שטעקלעך און מיט שטיינר-לעך, געהוקעט, געפיפט און געטיוקעט און פּערטיוקעט איהם ווייט-ווייט פון דער שטאָרט אַרויס, אַזש אויף יענער זייט מיהלען.

ה.

ראבטשיק איז געלאָפען מיט דער דעה, אַז צוריק אין שטאָרט אַרײַן זאָל ער שוין נישט קומען קיינמאָל, ווייל ער וועט לעבען! און געלאָפען איז ער אין דער וועלט אַרײַן, וואו די אויגען וועלען טראָגען. געלאָפען — געלאָפען און געקומען צו לויפען אינ'ם ערש'טען דאָרף אַרײַן, האָט ער זיך בעגעגענט מיט די דאָרפישע הינד. די דאָרפישע הינד האָבען איהם אַרומגעשמעקט פון אַלע זייטען. — ברוך הבא, אַ הונד! פון וואַנען קומט מען און וואָס איז דאָס ביי דיר אַ צאָקע אויפ'ן רוקען? עפּיס ווי אויסגעסמאָ'לעט אַ שטיק פעל סאַמע אין מיטען?

— עך! פּרעגט שוין נישט! — מאַכט צו זיי ראבטשיק מיט אַ טרויעריגער מינע. — אַ סך צו דערצעהלען, נישטאָ וואָס צו הערען. איז ניט מעגליך ביי אייך איבערצונעכטיגען אַ נאַכט? — אָד, מיט'ן גרעסטען כבוד! — זאָגען די דאָרפישע הינד. — דער „אינדרויסען“ איז גענוג גרויס און דער „אונטער'ן הימעל“ איז נאָך גרעסער.

— ווי אזוי איז דאָ ביי אייך מיט דער אכילה? — פּרעגט ראבטשיק. — מיט וואָס שטילט איהר דעם הוננער, אַז דער מאַגען מאַהנט מזונות?

— עט! נישט צו פּערזינדיגען! — מאַכען די דאָרפישע הינד. — פּאַמעניצעס איז פאַרהאַן אומעדום, און צום פּלייש האָט נאָט בעדשאַפען ביינער; אַ דאָנה, לאָזען זיי עסען פּלייש, די בעל'הבתים,

וועלען מיר האָבען ביינער. אַבי, ווי זאָגט איהר, פערשטופען די קישקע.

— נו, און די בעל־יבתיים ווי אזוי זענען עפּים ביי אייך? —
 פּרעגט ווייטער ראַבבטשיק און טהוט אַ דרעה מיט'ן וויידעל, ווי איי-
 נער, וואָס וויל אויספּרעגען, אויספּאַרשען.
 — די בעל־יבתיים זענען בעל־יבתיים, — מאַכען די דאָרפּישע
 הינד און פּערשלאָגען די רעד.

— נו, און פּאַראַסקע? — מאַכט ראַבבטשיק.
 — וואָסער פּאַראַסקע? — פּרעגען די דאָרפּישע הינד.
 — אָט די פּאַראַסקע, — זאָגט ראַבבטשיק — וואָס וואַשט גרעט,
 שמירט די שטוב און מעלקט די בהמה. איהר קענט ניט פּאַראַסקען?
 די דאָרפּישע הינד שטעהען, קוקען־אָן ראַבבטשיקען ווי אַ חסר-
 דעה'ניק: „וואָס פּאַראַסקעט ער אונז? “ זיי שמעקען איהם נאָך
 אַ מאָל אַרום פון אַלע זייטען און צעגעהען זיך איינציגווייז, איט-
 ליכער אויף זיין מיסט.

ו.

„אָט גליקליכע הינד!“ — טראַכט זיך ראַבבטשיק און ציהט זיך
 אויס אויף גאַט'ס ערד, אונטער גאַט'ס הימעל, און וויל האַפען אַ
 דרימעל; נאָר עס שלאָפּט זיך ניט. ערשטענס, די אָפּגעבריהטע פעל;
 עס שמארצט איהם און עס בייסט איהם סכּנות־נפשות! און די
 פליעגען דעקוטשען איהם זעהר שטאַרק, ס'איז פון זיי נישט אָפּצו-
 טרייבען זיך! צווייטענס, בורטשעט איהם אין בויך; ער וואַלט
 אַ בעלן געווען עפּים קייען, איז נישטאָ וואָס; מע מוז צורוואַרטען
 ביז אין דערפריה. און דריטענס, לאָזען איהם ניט שלאָפען די
 מחשבות פון דעם, וואָס ער האָט זיך אָנגעהערט צווישען די דאָר-
 פּישע הינד; נישטאָ ביי זיי קיין אַיזיקס, וואָס קוועטשען־צו מיט
 אַ טהיר און שלאָגען נאָכדעם מיט אַ שייט־האַלץ; ניטאָ ביי זיי
 קיין פּאַראַסקעס, וואָס גיסען־אָפּ מיט זודיג וואַסער; ניטאָ ביי זיי
 קיין ווייסע־חברה'ניקעס, וואָס וואַרפען שטעקענס, פייפען און

טיוקען און פערטיוקען. „גליקליכע הינד אויף דער וועלט! און איך האָב געמיינט, אַז נאָר דאָרט איז אַ וועלט. אַ וואָרעם ליגט אין חרין און מיינט — ס'איז קיין זיסערס נישטאָ“...

ראבטשיק ווערט אַנשלאָפֿען, און עס חלומ'ט זיך איהם אַ פּאָר מעניצע, אַ גרויסע, אַ פּולע, מיט שטיקלעך ברויט, קישקעלעך, אָדער רען פון פלייש, רעטשענע קאַשע, אויסגעמישט מיט הירוזש און מיט פאַסאָליס, און ביינער, ביינער — אַ גאַנצער אוצר! ביינער פון קנעכלעך, ביינער פון ריפ, ביינער מיט מאַרץ, און ביינערלעך פון פיש, און קעפּלעך פון הערינג גאַנצע, נאָך ניט קיין אויסגעסמאַצקע־טע. ראבטשיק ווייסט ניט, פון וואָס זאָל ער אָנהויבען פריהער.

— ברוכים הוישבים! — מאַכען צו איהם די דאָרפישע הינד און קוקען פון דערווייטען, ווי ער גרייט זיך צו דער סעודה.
— קומט עסען! — זאָגט ראבטשיק גלאַט אזוי פון יוצא וועגען.
— עס געזונד! — זאָגען די דאָרפישע הינד גאַנץ פריינדליך.
פלוצים דעהערט ער אַ קול גלייך אין אויהער אַרין:
„אַיזיק!“

ראבטשיק האַפט זיך אויף — ס'איז נאָר אַ חלום!...
אין דער פריה האָט זיך ראבטשיק געלאָזט איבער די הויפען, געזוכט אַ פאַמעניצע, אַ שטיקעל סעכער, אַ ביינדעל. נאָר וואו ער קומט — זענען פערנומען אַלע ערטער.

— קאָן מען ביי אייך נישט איבערבייסען? — פּרעגט ראבטשיק.
— דאָ? ניין! אפשר אינ'ם אַנדערען הויף...
ראבטשיק לויפט פון איין הויף אינ'ם אַנדערען. אומעדום דאָס

אייגענע ליעדעל. איז ער זיך מיישב: וואָס וועט ער וואַרטען אויף דר-ראַר? אַמעהר, וועט ער צוגעהן און וועט אַ האַפ טהון וואָס עס וועט זיך לאָזען. נאָר ביי'ם ערשטען „חאַפּ“ האָט ער געהאַפט פון די דאָרפישע הינד אַ מיאוסען פּסק: פריהער האָט מען אויף איהם אָנגעהויבען קוקען ביי, הורשטען און בעווייזען צייהן, און נאָכדעם זענען עטליכע מיט אַ מאָל אָנגעפאַלען אויף איהם, געריסען און גע-

ביסען, איהם געמאכט אַ תל פונ'ם ווידעל, אַרויסגע'משלח'ט מיט כבוד ביז אויף יענער זייט ראָגאַטקע.

ז.

אַראָפּגעלאָזט דעם ווידעל, האָט זיך ראַכטשיק אַוועקגעלאָזט אינ'ם אַנדערען דאָרף. געקומען צו לויפען אינ'ם אַנדערען דאָרף — ווידער די אייגענע מעשה: תחילת גוטע רעד, אַ שענער נאַסט, מהיכא־תיתי. און נאָכדעם, אַז עס קומט צו דער פּאַמעניצע, הויבט מען אָן אויף איהם קוקען ביזו, הורשטען, בעווייזען צייהן, רייסען און בייסען — און וואָן אויף אַלע פיער זייטען!

ראַכטשיקען איז נמאס געוואָרען דאָס געוונד זיין, דאָס אַרומ וואַנדערען פון איין אָרט אינ'ם אַנדערען, און ער האָט זיך מיישב געווען אזוי: מענשען זענען שלעכט; הינד זענען אויך ניט בעד סער; ער וועט זיך בעסער אַוועקלאָזען אין וואַלד אַריין צווישען חיות.

און ראַכטשיק האָט זיך אַוועקגעלאָזט אין וואַלד אַריין.

אַרומגערעהט זיך, איין הונד אַליין אין וואַלד, אַ טאָג און צוויי און דריי, האָט ער אָנגעהויבען פיהלען, אַז דער בויך ווערד איהם וואָס ווייטער אַלץ מעהר צענויפגעצויגען און די קישקעס אַיינגעשרומפען, ממש עס געהט איהם אויס דאָס חיות פון הונגער און פון דאָרשט, האָטש נעם און ציה זיך אויס אין מיטען וואַלד און פּנר אַוועק! און, ווי אויף-צור־הכעים, גלוסט זיך איהם נאָך לעבען און לעבען.

און ראַכטשיק נעמט דעם ווידעל אונטער זיך, ציהט אויס די פּערערשטע לאַפּעס, שטעלט אַרויס די צונג און לעגט זיך אַוועק אונטער אַ בוים און קלערט אַ הינטישע מחשבה: „וואו נעמט מען אַ שטיקעל ברויט? וואו קרינט מען אַ פּיצעל פלייש? אַ ביינרעל האָטש? וואסער אַ קאַפּ?“ און פון גרויסע צרות ווערד ער אַ חקרן, אַ פּילאָזאָף. ער הויבט אָן חקירה'ן: „פאַר וואָס איז ער, הונג, מעהר געשטראַפּט פון אַלע חיות ועופות און פון אַלע בעשעפענישען

אויף דער וועלט? למאי אַט פליהט אַ פויגעלע גלייך אין נעסט אַריין... אַט לויפט אַ יאשטשערקע אַהיים אין איהר נאָרע אַריין... אַט פּוּזשעט אַ ווערעמעל, אַ זשוקעל, אַ מערעשקע, — אַלע האָבען זיך זייער היים, אַלע געפינען זיך זייער בערערפּעניש; נאָר איך, הונד, האַרד-האַרד-האַרד!..."

— ווער האַווקעט דאָס דאָ אין וואַלד? — רופט זיך אָן אַ וואָלף, לויפּענדיג פאַרביי, אַרויסגעשטעלט די צונג פאַר הונגער. ראַבטשיק האָט קיינמאָל ניט געזעהען קיין וואָלף. ער מיינט, אַז דאָס איז אַ הונד, שטעהט ער אויף פאַוואָלי, נישט געהאַפּט, ציהט זיך אויס, געהט-צו צום וואָלף.

— ווער ביזט דו? — מאַכט צו איהם דער וואָלף מיט גדלות. ווי אַזוי רופט מען דיך? פון וואַנען קומסט דו אָן? און וואָס טהוּסט דו דאָ?

ראַבטשיק איז זיך ממש מחיה, וואָס ער האָט דערטאַפּט אַ גוטען ברודער; האָטש פאַרהאַן פאַר וועמען די צרות אויסצוגיסען, און ער דערצעהלט איהם אויס זיין גאַנץ ביטער האַרץ. — איך וועל דיר זאָגען דעם אמת, — לאָזט אויס ראַבטשיק דאָס טרויעריגע צעטעל זיינס — איך וואָלט מיך מחיה געווען, ווען איך בעגעגען מיך דאָ מיט אַ לייב, מיט אַ בער, אָדער האָטש מיט אַ וואָלף.

— וואָס-זשע וואָלט געווען? — מאַכט דער וואָלף מיט אַ פאַסקודע שמייכלעל.

— נאָר ניט, — זאָגט ראַבטשיק — ממה-נפשך, איז מיר בע-שערט דער טוירט, לאָס איך בעסער פּערצוקט ווערען פון אַ וואָלף, איידער פּנר'ען פון הונגער צווישען אייגענע, צווישען הינד... — נו! — מאַכט צו איהם דער וואָלף, בלאָזט זיך אָן און טהוט אַ קנאַק מיט די צייהן. — זאָלסט דו וויסען, אַז איך בין וואָלף! און איך האָב חשק דיך צערייסען אויף עטליכע שטיקלעך און מאַ-כען פון דיר אַיין אָנבייסען, מחמת איך בין זעהר הונגעריג, איך האָב שוין אַכט טאָג אין מיין מויל ניט געהאַט!

דערהערט אַזעלכע דבורים, האָט זיך אונזער ראַבטשיק אַזוי דערשראָקען, אַז עס האָט אויף איהם אָנגעהויבען ציטערען די אָפּ-געקראַכענע פעל.

— אַרוני קעניג! טייערער רב וועלעוועל! — מאַכט צו איהם ראַבטשיק מיט אַ רחמנות־פנים און מיט אַ וויינענדיג קול. — לאָז דיר גאָט צושיקען בעסערע אָנבייסענס. וואָס וועסטו פון מיר האָבען, משמיינס געזאָגט? פעל און ביינער? פאַלג מיר, לאָז מיר אָפּ, האָב רחמנות אויף מיין הינטיש לעבען!...

און דערביי האָט ראַבטשיק אַראָפּגעלאָזט דעם ווידעל, אויס-געבויגען דעם רוקען, געפויוועט אויפ'ן בוך און געמאַכט אַזעלכע מיאוסע תנועות, אַז דעם וואָלף איז ניט גוט געוואָרען אויף צו חלש'ען.

— נעם צענויף דעם פאַסקורנעם ווידעל דיינעם — רופט זיך אָן צו איהם דער וואָלף — און אַנטלויף צו אַלדי שוואַרצע יאַהר, דו כלב שבכלבים, איך זאָל דיין טרפה'נעם פרצוף ניט אָנסוקען!... נישט טוידט נישט לעבעדיג האָט זיך ראַבטשיק געלאָזט לוי-פען, ניט געפיהלט די ערד אונטער זיך, מורא געהאַט זיך אַרומקוקען אַפילו. ער האָט געמאַכט פיס, אַוועק־אַוועק פון וואַלד, צוריק — אין שטאָרט אַריין!

ה.

געקומען צוריק אין שטאָרט אַריין, האָט ראַבטשיק אויסגע-פעלט דעם הויף, וואו ער איז אויפגעוואַכסען, האָטש דאָס האַרץ האָט איהם געצויגען דוקא אַהין, אין יענעם הויף, וואו מע האָט איהם גע'הרג'עטיגעשלאָגען, אין יענעם הויף, וואו מע האָט איהם איבערגעבראַכען אַ פוס און אָפּגעבריהט דעם רוקען... האָט ער זיך געלאָזט לויפען אין מאַרק אַריין, אַהין צו די יאַטקעס, צווישען די קצב'ישע הינד, צווישען א י י נ ע נ ע הייסט דאָס.

— סקאצעל קומט! פון וואָנען איז אַ הונד? — מאַכען צו איהם די קצב'ישע הינד מיט אַ געהניץ און גרייטען זיך שוין אויף נאַכטלעגער.

— טאָקי אַ היגער. — מאַכט ראַבטשיק. — איהר האָט מיך ניט דערקענט? איך בין דאָך ראַבטשיק!

— ראַבטשיק? ראַבטשיק?... אַ קענטליכער נאָמען! — מאַ-
כען די קצב'ישע הינד און קאָנען זיך כלומר'שט ניט דערמאָנען
ווער דאָס איז.

— וואָס איז דאָס ביי דיר פאַר אַ צייכען אויפ'ן רוקען? —
פרעגט איהם צאוציק, אַ קליין הינטעל, און שפּרינגט איהם גלייך
אין פנים אַרײַן מיט גרויס עזות.

— מסתמא אַ סימן, מע זאָל איהם ניט פּערבייטען, אָדער אַזוי
פון שענקייט וועגען, וואָס פּערשטעהט איהר ניט? — רופט זיך אָן
מיט אַ ליצנות ראודעק, אַ רויטער הונד מיט אַ מאַכנאַטער פּעל.
— סאָ משל! — ענטפּערט איהם סירקאָ, אַ גרויזער הונד, אַיין
אַלטער בחור מיט אַיין אויגעל און מיט אַיין אָפּגעשניטענעם אויג-
ער. — אויף צייכענס פרעגט מ י ד ; א י ד וועל אייך זאָנען,
וואָס דאָס איז. דאָס איז אַ צייכען פון מלחמות מיט אַנדערע הינד,
מיט גאַנצע טיטשקעס...

— אַלע רעדען! — רופט זיך אָן זשוק, אַ שוואַרצער הונד אָהן
אַ וויידעל. — אַמעהר, לאָזט ראַבטשיקען רעדען, וועט ער אַליין
דערצעהלען.

און ראַבטשיק ציהט זיך אויס אויף דער ערד און הויבט אָן
צו דערצעהלען די גאַנצע געשיכטע זיינע, לאָזט נישט דורך קיין
ברעקעל. אַלע ליגען און הערען זיך צו, נאָר ראודעק, דער רויטער,
וואָס האָט ליעב ליצנות, שלאָגט איהם איבער אַלע מינוט מיט אַ
ווערטעל.

— ראודעק, דו וועסט ניט אַנשטומט ווערען? — מאַכט זשוק
דער שוואַרצער, וואָס אָהן דעם וויידעל, און ציהט אויס אַ לאַנגען

געהניץ. — דערצעהל, דערצעהל, ראַבטשיק! מיר האָבען ליעב, אז
מע דערצעהלט אונז מעשיות נאָכ'ן עסען...

און ראַבטשיק הערט ניט אויף צו דערצעהלען זיין טרויעריגע
געשיכטע מיט זיין אומעטיגער שטימע, נאָר קיינער הערט איהם
נישט. צאוציק רעדט שטילערהייד מיט סירקאָן, ראודעק זאָגט
ווערטלעך, און זשוק הראָפעט, ווי צעהן סאָלראַטען, האַפט זיך אויף
אַלע מאָל און געהניצט און זאָגט:

— דערצעהל, דערצעהל, ראַבטשיק! מיר האָבען ליעב, אז מע
דערצעהלט אונז מעשיות נאָכ'ן עסען...

ט.

גאַנץ פריה איז שוין ראַבטשיק געווען אויף די פיס. ער איז
געשטאַנען פון דערווייטען, בעטראַכט די קצבים מיט די העקערס,
ווי זיי האַקען פֿלייש. אַט הענגט אַ גאַנצער פריידיק (פאָדער-חלק)
מיט'ן האַלז אַראָפּ און דאָס בלוט רינט... דאָרט ליגט אַ זאָדעק
(הינטער-חלק), אַ מנה יפה, פעט, מיט שמאַלץ בעוואַכסען... ראַב-
טשיק קוקט און שלינגט די שליים. די העקערס האַקען דאָס פֿלייש
אויף שטיקלעך, טהוען אַ וואָרף אַלע מאָל אַ שטיקעל הויט, אַ שטי-
קעל חלק, אָדער אַ ביינדעל פאַר די הינד. און די הינד שפּרינגען-
צו און האַפּען-אונטער. ראַבטשיק בעטראַכט, ווי די הינד קליגען
זיך, שפּרינגען-אונטער אַקוראַט דאָרט, וואו מע בעדאַרף, לאָזען
נישט דורך קיין ביינדעל, און איטליכער הונד, בשעת ער בעקומט
זיין חלק, טרעט ער אָפּ אויף אַ זייט, צעלעגט זיך מיט גרויסקייט
און פראַוועט די סעודה, קוקט זיך אַרום אַלע וויילע אויף די איבע-
ריגע הינד, ווי איינער רעדט:

— איהר זעהט אַ ביינ? דאָס איז מיינער אַ ביינ, און איך
עם איהם...

די איבעריגע הינד מאַכען זיך ווי זיי זעהען ניט, און אינוועניג
ביי זיך טראַכטען זיי זיך:

— ווארגען זאָלסט דו זיך! אויסקרענקען זאָלסט דו דאָס!
 אַ גאַנץ פריהמאָרגען פרעסט ער און פרעסט, און מיר בעדאַרפֿען
 קוקען ווי ער עסט, עסען זאָלען איהם ווערעם!...
 און נאָך איין הונד טראָגט אַ שטיק פעל און זוכט איין אָרט
 אויף צו איבערבייסען, אַז קיינער זאָל איהם ניט זעהען: ער האָט
 מורא פאַר אַ גוט אויג...

און נאָך אַ הונד שמעהט אַקעגען אַ בייזען קצב, וואָס שמיצט
 זיך און שרייט און שעלט זיך מיט די איבעריגע קצבים. דער הונד
 דרעהט מיט'ן וויירעל און רופט זיך אָן צו די איבעריגע הינד מיט
 אַ חניפה'לע:

— איהר זעהט אַט דעם קצב? אַיָאָ, זיי ווייזען אויס, דאַכט
 זיך, נאָר אַ בייזער? לאָס איך האָבען אַזאַ יאָהר, וואָס פאַר אַ
 טהייערער מענטש זיי זענען! איין דימענט אין דער וועלט! אַ גיל-
 דענער כאַראַקטער! זיי האָבען באמת רחמנות אויף אַ הונד; זיי
 זענען אַ „הינטען־פריינד“... אַט באַלד וועט איהר זעהען, ווי עס
 פליהט אַ בין מיט אַ שטיק פלייש — האָפּ!

און ער טהוט אַ שפרונג אין דער לופטען און אַ קלאַפּ מיט די
 צייהן, כדי יענע זאָלען מיינען, אַז ער האָט דאָ געהאַפּט אַ נראָבס...
 — ביידע זאָכען: — רופט זיך אָן אַ הונד מן הצד — אי אַ
 חנופה'ניק אַ שקרן, אי אַ בעריהמער, דער רוח זאָל איהם גע-
 מען!...

און נאָך אַ הונד שמעהט ביי'ם קלעצעל, וואָס מע האַקט דע-
 רויף פלייש, און בשעת דער העקער קעהרט זיך אָפּ אויף אַ ווילע,
 שפרינגט דער הונד אַרויף אויפ'ן קלעצעל און לעקט
 מיט דער צונג, ווערד אַ האַווקעריי צווישען עמליכע
 הינד: זיי מסר'ען איהם פאַר'ן העקער און האַפען
 די ערד, אַז דער הונד דער גנב האָט גענאַשט אַ
 שטיק פלייש, אַזאַ שטיק גאָלד זאָלען זיי האָבען! זיי זאָלען אזוי
 זעהען פאַר זיך אַלדאָס גוטס, ווי זיי האָבען אַליין געזעהען מיט
 זייערע אויגען! אויב ניט, זאָלען זיי אַייננעמען אַ מיתה משונה

אויפ'ן אָרט, זיי זאָלען זיך דערוואַרענען מיט'ן ערשטען ביינדעל, זיי זאָלען ניט פערמאָנען די הערנער מיט די קאָפיטעס פון די געד-קוילעטע שאַף! ...

— פּע, חלשות! סע שלאָגט צו דער גאַל! — רופט זיך אָן איין אַלטער הונד פון דער זייט, וואָס וואָלט אַליין אַ בעלן געווען עפּים אַ לעק טהון. און ראַבטשיק בעטראַכט זיך: וואָס וועט זיין דער תכלית, וואָס ער וועט דאָ שטעהן און קוקען? אַלע הינד שפּרינגען און האַפען, וועט ער אויך טהון דאָס, וואָס אַלע הינד טהוען... און איידער ער קוקט זיך אַרום, האַלט מען איהם שוין ביי'ם גאַרנעל און מע רייסט איהם, עטליכע הינד מיט אַ מאָל, און מע בייסט איהם סאַמע אין יענעם אָרט, וואו עס טהוט וועה... ראַבטשיק לאָזט אַראָפּ דעם וויידעל, פערקלויבט זיך אין אַ ווינקעל, ציהט אויס די מאָרדע און הויבט אָן וואַיען.

— וואָס וויינסט דו? — מאַכט צו איהם זשוק און בעלעקט זיך נאָכ'ן אַנבויסען.

— ווי אזוי זאָל איך ניט וויינען? — זאָגט ראַבטשיק. — איך בין דער אומגליקליכסטער פון אַלע הינד אויף דער וועלט! איך האָב געמיינט, אַז דאָ, צווישען אייגענע, וועל איך האַטש עפּים האַפען. גלויב מיר, איך וואָלט נישט געקראַכען; נאָר איך בין טוידט-הונגעריג, עס געהט מיר אויס דאָס חיות!

— איך גלויב דיר. — מאַכט צו איהם זשוק מיט אַ זיפּץ. — איך פערשטעה וואָס הייסט הונגער. איך געה אַריין אין דיין טרויעריגער לאַגע. נאָר איך קאָן דיר נאָר נישט העלפען. דאָ איז שוין אזוי איינגעפיהרט, אַז יעדער קצב האָט זיך זיין הונד, און יעדער הונד האָט זיך זיין קצב... .

— איז טאַקי רעכט אזוי? — זאָגט ראַבטשיק. — וואו איז יושר? וואו איז הינטליכקייט? סטייטש, אַ הונד זאָל צווישען הינד פערפאַלען ווערען? אַ הונגעריגער צווישען זאַטע זאָל אויס-געהן פון הונגער?!

— איך קאן דיר העלפען נאָר מיט אַ זיפּץ. — זאָגט זשוק, געהניצט נאָנץ געשמאַק און האַפּט אַ דרימעל נאָכ'ן אָנבייסען.
 — אז ס'איז יאָ אזוי, — מאַכט ראַבטשיק און נעמט זיך אָן מיט האַרץ — וועל איך געהן גלייך צו די קצבים; אפשר וועל איך מיר אויך אויסהאַווקען אַ קצב...
 — געזונדערהייד! — זאָגט זשוק. — אַבי דו זאָלסט ניט געהן צו מיין קצב, וואָרום אז דו וועסט געהן צו מיין קצב, וועל איך דיך מאַכען אָהן אַ ווירעל, אזוי ווי איך, דו זעהסט, צי ניין?

י.

און ראַבטשיק איז אַוועק גלייך צו די קצבים, דורכגעלאָזט, אויסגעפּעהלט אַלע הינד און האַט זיך אָנגעהויבען צושמייכלען צו די העקערס, שפּרינגען אין פנים אַריין און דרעהן מיט'ן וויי-דעל. נאָר צום שלים-מול שלעפט זיך. איינער אַ העקער, אַ געזונט-דער יונג מיט ברייטע פלייצעס, האָט אויף קאַטאַוועס, אַפנים, איהם אַ וואָרף געטהאָן אַ האַק — אַ גליק, וואָס ראַבטשיק קאָן שפּרינגען, אַנים, וואָלט ער צעהאַקט געוואָרען אויף צווייען.

— דו טאַנצסט דאָך גאָר נישקשה'דיג! — מאַכט צו איהם ראודעק מיט אַ ליצנות. — אַ סך שענער פון אונזער צאוציקען. צאוציק! קום אַהער, וועסט דו זעהען, ווי מע טאַנצט!...

צאוציק קומט צו לויפען און שפּרינגט ראַבטשיקען גלייך אין פנים אַריין. ראַבטשיק קאָן דאָס שוין מעהר ניט איבערטראָגען. ער האַפּט אָן צאוציקען מיט די צייהן, לעגט איהם אַנידער און בייסט איהם אין בייכעל אַריין. ער לאָזט אויס צו איהם זיין גאַנץ ביטער האַרץ, און האַפּט די פיס אויף די פלייצעס און מאַכט אַ ויברה. ער פּערקלויבט זיך איינער אַליין אין פעלד, ציהט זיך אויס אין מיטען טראַקט, בעהאַלט פאַר דאָסאַדע און פאַר בויון די מאָרדע צווישען די לאַפעס און וויל נישט אָנקוקען די ליכטיגע שיין. עס אַהרט איהם אפילו ניט, וואָס די פליעגען האָבען איהם

בעפאלען און בייסען איהם ; לאָזען זיי בייסען, לאָזען זיי רייסען,
סאי ווי סאי אין דער ערד ערד מיט'ן קאָפּ!...

— עק וועלט I — מראַכט זיך ראַכטשיק. — אַ הונד זאָל נישט
קאָנען צווישען הינד, צווישען אַ י י נ ע נ ע, איבערלעבען אַ מאָג
אפילו, — מען זיך שוין איבערקעהרען די גאַנצע וועלט I . . .

.

שלום-עליכם ביבליאטעק פאר גרויס און קליין שלום-עליכם פאלקס-פאנד אויסגאבע

א ביליגע אויסגאבע פון שלום-עליכם'ס מעשיות און מאנאלאגען פאר גרויסע און פאר קליינע, אויף צו לייענען אין אלע אידישע הייזער, וואו מע רעדט און מע פערשטעהט אידיש, אויף פאר-צולייגען פאר איין עולם אין עפענטליכע פלעצער און אויף געבען צו לייענען אידישע קינדער, וועלכע לערנען און פער-שטעהען אידיש.

בין אהער ערשיינען :

סענט	
10	1. נחת פון קינדער און בערעל-אייזיק.
10	2. ווען איך בין רויטשילד און אויסגעטרייסעלט.
10	3. מתושלח.
10	4. שוין איין מאָל אַ סוכה!
10	5. די פּאָהן.
10	6. דאָס מעסערעל.
10	7. חנוכה-געלד.
10	8. פערבענגט אהיים.
10	9. ראבבטיק.
10	10. ביים קעניג אהשורוש.

אין גיכען וועלען ערשיינען :

10	11. א פערשטערטער פסח.
10	12. די גאָרשפינערס.
10	13. דער זייגער.
10	14. ל"ג בעומר.
10	15. דאָס דריידעל.

הויפטפערקויף אין בוכהאַנדלונג פון מ. גורעוויטש :

M. Gurewitsch, 202 East Broadway, New York.

מ. גורעוויטש פערלאג.

5. עלבע : די אידישע שפראך. א לעהר בוך פאר אַנפאַנגער.
 ספעציעל צוגעפאַסט פאר אמעריקאנער קינדער — 45ס.
 " דוד פינסקי : נייע ערצהלונגען — — — — — 20"
 " געבונדען 40"
 " דוד פינסקי : דער אייביגער איד (איין אַקטער) — — — — — 20"
 " געבונדען 40"
 " דוד פינסקי : דער שטומער משיח — — — — — 30"
 " געבונדען 50"
 " יוסף יפה : ליעדער. מיט א פאַררעדע פון דוד פינסקי — 35"
 " געבונדען 60"
 6. עלבע (לייבע דער רויטער) : באַרני דער מלמד.
 " הומאָריסטישע זאַמלונג — — — — — 30"
 " געבונדען 60"
 " 7. קאָוונער (י. אדלער) : הומאָריסטישע ערצהלונגען — 50"
 " געבונדען 80"
 הויפט פערקויף פון פאַלגענדע ביכער :
 " פרייהייטס ליעדער — — — — — 35"
 " געבונדען 60"
 " 8. לאַפּין : אומעטיגע וועגען (ליעדער) — — — — — 25"
 " וועלט־אין וועלט־אויס (ליטעראַרישער זאַמעלבוך) — — 80"
 " געבונדען 1.00

צו בעקומען אין אלע גרעסערע בוך סטאָרס אָדער ביים פערלענער :

M. GUREWITCH

202 East Broadway

New York, N. Y.